



Lumina Lumii

„Eu sunt Lumina lumii; cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții” (Ioan 8:12)

Publicație a Parohiei ortodoxe „Toti Sfintii”, Grenoble - Octombrie 2009

Sfânta Liturghie – I. Generalități

Termenul liturghie provine din limba greacă (*λειτουργια* format din *λειτος*, care înseamnă *public* și *εργον*, care înseamnă *lucrare*) și înseamnă lucrare publică¹. Termenul este unul foarte vechi desemnând la început orice activitate depusă de către un slujbaş, inclusiv activitățile slujitorilor cultului în religiile păgâne. Termenul *λειτουργια* primește înțeles religios datorită Septuagintei care l-a folosit pentru a reda cuvântul ebraic „*abodah*”, cuvânt care arăta funcția preoților și a leviților Legii Vechi privind cultul religios de la Templu². Cu același înțeles termenul este utilizat apoi și în Noul Testament: „Și când s-au împlinit zilele slujirii lui s-a dus la casa sa” (Luca. 1, 23); „Acum Arhiereul nostru a dobândit slujire atât de deosebită” (Evrei. 8, 6).

În antichitatea creștină *λειτουργια* denumea totalitatea actelor de cult sau a serviciilor divine, adică ceea ce se înțelege astăzi prin cult și prin slujirea preotească în general. În acel timp pentru a desemna ceea ce denumim noi astăzi Liturghie - adică slujba sfântă a Legii celei Noi și a împărtășirii credincioșilor cu Sfintele Daruri³ - erau utilizate alte expresii: „frângerea pâinii” (FA. 2, 42), „Cina Domnului” (I Cor. 10, 21), „paharul binecuvântării” (I Cor. 10, 16), „paharul Domnului” (I Cor. 11, 26).⁴

În epoca imediat următoare celei apostolice, adică în secolele al II-lea și al III-lea se foloseau alți termeni pentru Liturghie: „ofrandă”⁵, „Euharistie sau mulțumire”⁶, „jertfă sau sacrificiu”⁷.

Abia în secolele al V-lea, al VI-lea înțelesul cuvântului s-a restrâns aplicându-se mai întâi la Cina cea de Taină și apoi la ceea ce înțelegem astăzi prin Liturghie⁸.

¹ „*Dicționar grec al Noului Testament*”, București, 1999, pag. 173.
² Ene Braniște, „*Dicționar enciclopedic de cunoștințe religioase*”, Ed. Diecezană, Caransebeș, 2001, pag. 262.
³ *Ibidem*, pag. 263.
⁴ Petre Vintilescu, „*Anafora*”, în „*Studii Teologice*”, nr. 1 – 2, 1953.
⁵ Sf. Clement Romanul, „*Epistola I către Corinteni*” în volumul „*Părinți Apostolici*”, colecția PSB, vol I, cap. 40, EIBMBOR, București, 1980, pag. 67.
⁶ Sf. Iustin Martirul și Filozoful, „*Apologia I*”, în volumul „*Apologeți de limba greacă*”, colecția PSB, vol 2, cap. 65, EIBMBOR, 1988, pag. 117.
⁷ „*Didahia*”, colecția PSB, vol. 1, cap. 14, EIBMBOR, București, 1980, pag. 117.
⁸ Ene Braniște, *op.cit.*, pag. 263.

I.1. Istoricul Sfintei Liturghii în Biserica primară

Prima Liturghie a fost cea săvârșită de către Mântuitorul Iisus Hristos la Cina cea de Taină când a instituit Sf. Euharistie, „temelia și sâmburele” cultului Creștin⁹: „Iisus luând pâinea și binecuvântând, a frânt și dând ucenicilor a zis: Luați, mâncați acesta este Trupul Meu. Și luând paharul și mulțumind, le-a dat zicând: Beți dintru acesta toți, că acesta este Sângele Meu al Legii celei Noi care pentru mulți Se varsă spre iertarea păcatelor” (Mt. 26, 26 - 28). „Aceasta faceți întru pomenirea Mea” (Lc. 22, 19 și I Cor. 11, 24). După moartea și Învierea Domnului, „frângerea pâinii” a devenit semnul cunoașterii de către Apostoli al Domnului cel înviat fapt ce reiese din episodul călătoriei lui Hristos cu cei doi ucenici spre Emaus (Lc. 24, 30).

Potrivit poruncii Domnului („aceasta să faceți spre pomenirea Mea”) după Înălțarea Domnului, Sfinții Apostoli au continuat „frângerea pâinii” care după Cincizecime devine lucrul esențial al Bisericii lui Hristos. Ritualul după care Apostolii săvârșeau Liturghia era asemănător celui pe care Hristos l-a folosit la Cina cea de Taină (luarea pâinii, mulțumirea, binecuvântarea, frângerea și împărțirea) și este descris de către Sfântul Apostol Pavel în I Cor. 11, 23 – 26 constând în: aducerea pâinii și a vinului ca daruri de jertfă de către creștini, iar liturghisitorul făcând rugăciuni de laudă și mulțumire, amintind de Patimile și Moartea lui Hristos, pronunțând cuvintele rostite de Mântuitorul la Cina cea de Taină, binecuvânta pâinea și vinul după care urma frângerea pâinii și împărțirea, iar după toate acestea aducea rugăciuni de mulțumire.

Din aluziile indirecte ale cărților Noului Testament se presupune că pe lângă acest simplu ritual de Euharistie mai erau legate și următoarele:

- Lecturile biblice (cf. FA 13, 15; I Tes. 5, 27);
- Predica sau Kerygma apostolică (FA 20, 7; I Tim. 4, 13);
- Cântările religioase (I Cor. 16, 26; Ef. 5, 19).

Istoricii liturghişti consideră că Euharistia nu reprezenta întregul cult divin al comunității creștine apostolice, ci Liturghia era adăugată cultului iudaic și împreună cu Învățătura Apostolilor și rugăciunea (FA 2, 42) erau elementele ce deosebeau cultul creștin

⁹ Sf. Simeon al Thesalonicului, „*Despre Dumnezeieștile Taine*”, cap. 44, pag. 64.

apostolic de cultul iudaic.¹⁰ Toate aceste elemente alcătuiau practic un nou cult, deosebit de cel iudaic, care avea un ciclu zilnic de rugăciune denumit de specialiști “liturghia timpului”.¹¹ Alți istorici între care Oscar Cullman, susțin că acest ciclu zilnic, “liturghia timpului” s-a dezvoltat odată cu nașterea monahismului, adică din secolul al II-lea, și în secolul apostolic “Biserica timpurie cunoștea doar următoarele două acte de cult: masa comună, după care urmează imediat predicarea Evangheliei și Botezul”.¹²

Indiferent de părerile istoricilor liturghiști importanță este existența și practicarea de primii creștini a Euharistiei sub forma “frângerii pâinii” și ca această frângere a pâinii este elementul care definește cultul creștin și totodată este centrul acestui nou cult.

În privința locului susținerii Liturghiei în acest secol apostolic, aceasta se săvârșea detașat de cultul iudaic și anume în case particulare: casa Acvilei și a Priscilei, încăperea de sus din casa mamei lui Ioan Marcu (FA 1, 13), etc. Această săvârșire a “frângerii pâinii” în locuri retrase demonstrează folosirea încă de timpuriu a disciplinei arcanе de către creștini, adică faptul că ei săvârșeau Liturghia departe de ochii iudeilor și ai păgânilor.

Din secolul al II-lea ritualul Sfintei Liturghii se îmbogățește și totodată Euharistia începe să facă parte din tainele de inițiere administrate simultan neofitului. Cea mai concludentă descriere a ritualului euharistic o găsim la Sfântul Justin Martirul și Filozoful¹³. În Apologia I Sfântul Justin, în capitolele 65 – 67 descrie de două ori ritualul euharistic: prima dată descrie Liturghia săvârșită imediat noului botezat (cap. 65), a doua oară descrie Liturghia săvârșită în adunările duminicale (cap. 67), iar între ele intercalează o scurtă explicare a ritualului euharistic (cap. 66).

Potrivit descrierii Sfântului Justin la mijlocul secolului al II-lea Liturghia se săvârșea după următorul ritual:

- Lecturi din Sfânta Scriptură;
- Omilia episcopului (întâi stătorul);
- O rugăciune generală (a întregii adunări);
- Sărutarea păcii;
- Aducerea pâinii, vinului și a apei de către diaconi și predarea lor episcopului;
- Rugăciunea proistosului (anaforaua) ce cuprindea:
 - amintirea suferinței Domnului,
 - mulțumirea,
 - rugăciunea invocării Sfântului Duhpentru prefacerea elementelor euharistice,
- răspunsul “Amin” al poporului la terminarea rugăciunii.
- Împărtășirea celor prezenți și ducerea Sfintei Euharistii de către Diaconi celor absenți;

¹⁰ A. Schmemmann, “*Introducere în Teologia Liturgică*”, Ed. Sofia, București; 2002, pag. 94.

¹¹ *Ibidem*, pag. 94.

¹² *Ibidem*, pag. 95.

¹³ Sf. Iustin Martirul și Filozoful, *op.cit.*, pag. 70–71.

- Colecta pentru cei săraci¹⁴.

Pentru secolul al III-lea nu avem o descriere a săvârșirii Liturghiei în nici un document datând de atunci și acest lucru se datorează, pe de o parte persecutării creștinismului de împărații păgâni, persecuții care acum încep să ia amploare, iar pe de altă parte disciplinei arcanе dezvoltată acum de Biserică, disciplină care avea menirea de a proteja creștinismul de lumea păgână. Există totuși un document numit “*Testamentum Domini*” care datează din secolele IV-V, dar care descrie ritualul Liturghiei din secolul al III-lea.¹⁵ Potrivit acestui document Liturghia din această perioadă are două părți:

- o parte introductivă numită Liturghia catehumenilor,
- Liturghia propriu-zisă sau Liturghia credincioșilor.

Liturghia catehumenilor avea următoarea rânduială:

- Citirea de către lector din: Lege, Profeți, Epistolele Apostolilor și Faptele Apostolilor;
- Citirea de către preot sau diacon din Evanghelie;
- Predica episcopului;
- Rugăciuni pentru catehumeni;
- Punerea mâinilor episcopului peste catehumeni;
- Concedierea catehumenilor și a credincioșilor nevrednici să participe la ritualul euharistic¹⁶.

Liturghia credincioșilor se desfășura în continuarea Liturghiei catehumenilor și avea următorul ritual:

- Ectenie rostită de către diacon;
- Rugăciunea episcopului;
- Sărutarea păcii;
- Spălarea mâinilor de către clerici;
- Aducerea darurilor de diaconi;
- Anaforaua liturgică împărțită și ea în două părți distincte:
 - Rugăciunea Euharistică – o rugăciune de mulțumire adresată Tatălui,
 - Rugăciunea teologică – o rugăciune de prefacere adresată întregii Sfintei Treimi.
- Împărtășirea clerului și a credincioșilor;
- Rugăciunea de mulțumire.¹⁷

O rânduială aproape identică a Liturghiei săvârșită în această perioadă o regăsim și în compilația cu titlul “*Constituțiile sau Așezămintele Sfinților Apostoli*”, operă a unui compilator necunoscut, de origine siriană și care a trăit în secolul al IV-lea. În cartea a VIII-a acestei opere este descris ritualul unei Liturghii de tip sirian (antiohian) săvârșită cu prilejul hirotoniei unui episcop. Liturghia aceasta este denumită de specialiști Liturghia Clementină deoarece se spune că opera “*Constituțiile Apostolice*” a fost dată de Sfinții Apostoli prin Clement, episcopul Romei¹⁸.

Odată cu libertatea care se dă creștinismului la începutul secolului al IV-lea de către împăratul

¹⁴ Pr. Simeon Stoica, “*Liturghia creștină din secolul II descrisă de Sf. Justin Martirul și Filozoful*”, în “*Studii Teologice*”, nr. 1, 1960, pag. 79 – 80.

¹⁵ E. Braniște, “*Liturgica specială*”, Ed. IBMBOR, București, 1980, pag. 77.

¹⁶ Costin Vasile, “*Scrierea pseudo-epigrafă “Testamentum Domini”*”, în “*Studii Teologice*”, nr. 3 – 4, 1965, pag. 212 – 213.

¹⁷ *Ibidem*, pag. 214 – 215.

¹⁸ E. Braniște, *op.cit.*, pag. 80.

Constantin cel Mare și cu amploarea pe care religia creștină o ia după Edictul de la Milano din 313, se va înregistra și o dezvoltare a ritualului liturgic și a cultului creștin în general. Vor apărea primele locașuri de cult construite la vedere (după bisericile din catacombe) și de asemenea se vor dezvolta primele patriarhate (biserici autocefale). Prin dezvoltarea patriarhatelor se vor naște mai multe rituri liturgice, vor lua ființă mai multe liturghii. Această multitudine de liturghii nu va șterge nicidecum schema celor anterioare, ci această pluralitate rituală se va datora apariției mai multor anaforale. Practic, fiecare patriarhie își avea propria sa anaforauă. Astfel s-a ajuns la nașterea unor așa numite rituri liturgice – surse din care mai apoi s-au dezvoltat alte rituri noi prin adăugarea la ritul – sursă a unei noi anaforale.

(*va urma*)

Pr. Ioan Caputan

Despre rugăciunea „Tatăl nostru”

Dumnezeu ni s-a revelat în Sfânta Scriptura ca Treime de Persoane : Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Ni s-a revelat și modul de existență al Sfintei Treimi : comuniunea în iubire. Aceasta trăsătură definitorie a existenței divine ne face să vorbim despre un singur Dumnezeu și nu trei, ca urmare a legăturii perfecte de iubire dintre Persoanele Treimii. Omul, creat după chipul lui Dumnezeu, poate experia, deși parțial și deci imperfect, acest adevăr în iubirea, de exemplu, dintre un părinte și copilul său : o legătură se creează între ei care depășește starea de separare ca indivizi diferiți. Din această comuniune omenească, mărginită, intuim ceva din existența tainică a Dumnezeirii.

La acest mod de existență propriu Sfintei Treimi, la comuniunea cu Dumnezeu suntem chemați și noi. Acesta este adevărul ultim și destinul ființei umane. Pentru această Dumnezeu Fiul S-a făcut om. Întruparea Fiului lui Dumnezeu este momentul decisiv prin care omul are posibilitatea de a intra în comuniune cu Dumnezeu, de a se împărtăși de viața Treimii. În rugăciunea Sa din grădina Getsimani, Iisus se adresează Tatălui vorbind despre ucenici și despre toți creștinii : "Pentru ei Eu Mă sfințesc pe Mine Însuși, ca și ei să fie sfințiți într-un adevăr. Dar nu numai pentru aceștia Mă rog, ci și pentru cei ce vor crede în Mine, prin cuvântul lor, ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, într-un Mine și Eu într-un Tine, așa și aceștia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis. Și slava pe care Tu Mi-ai dat-o, le-am dat-o lor, ca să fie una, precum Noi una suntem: Eu într-un ei și Tu într-un Mine, ca ei să fie desăvârșiți în mine, și ca să cunoască lumea că Tu M-ai trimis și că i-ai iubit pe ei, precum M-ai iubit pe Mine" (Ioan 17, 17-23).

Această cutremurătoare rugăciune ne pune în fața unui destin care face să pălească toate proiectele noastre pământești. Aflăm că Dumnezeu ne iubește așa cum Își iubește propriul Sau Fiul, pe Care L-a trimis să ia

ființa noastră omenească pentru că, prin El, să devenim și noi fii ai Tatălui Cerească, să ne împărtășim de viața fericită de comuniune între Persoanele Sfintei Treimi.

Reunind într-un sine firea dumnezeiască și cea omenească, Mântuitorul « S-a sfințit pentru noi » ca om, deschizându-ne astfel accesul la modul de existență divin, devenind calea spre stabilirea legăturii noastre de iubire cu Tatăl, ca fii împreună cu El. Împărtășindu-ne cu Trupul și Sângele Mântuitorului în Biserică, El vine în noi, așa cum spune în rugăciunea din grădina Getsimani, făcându-ne părtași relației Sale cu Tatăl. Această relație personală transcende diferența dintre divin și uman, dintre necreat și creat. Deși nu devenim de aceeași fire cu Dumnezeu, în Biserică avem posibilitatea să ne apropiem modul de viață al lui Dumnezeu, să fim iubiți de Tatăl așa cum îl iubește pe Fiul și să răspundem iubirii Lui așa cum Fiul o face.

Relația de afecțiune dintre un tată și un fiu se împlinește prin prezența unei a treia persoane căreia cei doi îi pot împărtăși iubirea lor, unei a treia persoane care iubindu-i pe amândoi se bucură de iubirea dintre ei. În Sfânta Treime, această realitate își găsește forma desăvârșită prin persoana Duhului Sfânt¹⁹. Această realizare a perfecteii comuniuni în Duhul Sfânt se regăsește și în existența istorică a Mântuitorului și a Bisericii. Sfânta Scriptură ne învață că întreaga existență pământească a Mântuitorului este condusă de Duhul Sfânt și că tot Duhul Sfânt este Cel ce constituie Biserica – Trup al lui Hristos. Ca membrii ai Trupului lui Hristos, noi devenim, în Duhul comuniunii, fii ai Tatălui Cerească.

În contextul acestor adevăruri fundamentale, vom încerca să înțelegem mai bine rugăciunea pe care Iisus a învățat-o ucenicilor (Matei, 6 :9-13) și pe care Biserica a adoptat-o încă din primele veacuri : « Tatăl nostru ». În cele ce urmează, ne vom folosi de tâlcuirea Sf. Maxim Mărturisitorului²⁰, unul dintre cei mai profunzi Părinți ai Bisericii, pentru a explica diferitele părți ale rugăciunii.

« Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se Numele Tău, vie împărăția Ta »

Sf. Maxim ne arată că adevărata rugăciune trebuie să înceapă cu învățătura despre Dumnezeu : « Prin cuvintele rugăciunii e arătat "Tatăl", "Numele" Tatălui și "împărăția" Tatălui, ca să învățăm de la început să chemăm și să venerăm Treimea cea una. Căci "Numele" lui Dumnezeu Tatăl care subzistă ființial este însuși Fiul cel Unul născut; iar "împărăția" lui Dumnezeu și Tatăl, care de asemenea subzistă ființial, este Duhul Sfânt. » Aici subzistența ființială exprimă existența personală a Fiului și a Duhului, ca fiind de aceeași fire cu Tatăl. Cerem ca Fiul să Se sfințească în

¹⁹ Pr. D. Stăniloae, *Sfânta Treime sau la început a fost iubirea*. Ed. I.B.M.B.O.R., București, 2005.

²⁰ Sf. Maxim Mărturisitorul, *Tâlcuire la Tatăl nostru*, în Filocalia, vol. II, Ed. Humanitas, București, 1999.

noi, prin venirea Duhului comuniunii Care ne unește cu Hristos, prin Care dobândim acces la viața lui Dumnezeu. Aceasta « îndumnezeire » – adevăratul scop al existenței noastre pământești – ne este data nouă ca răspuns al curățirii noastre de toate cele ce ne țin legați de cele pământești și care, adesea, devin prioritare relației noastre cu Dumnezeu. Eliberarea de aceste legături (patimi) este modul în care ne arătam hotărârea de a nu prețui nimic mai mult decât comuniunea cu Dumnezeu. În acest sens, Sf. Maxim completează interpretarea primei părți a rugăciunii : « Si sfințim Numele Tatălui nostru cel după har, care este în ceruri, omorând pofta pământească și curățindu-ne de patimile aducătoare de stricăciune. Căci sfințirea constă în desăvârșita oprire și omorâre a poftei din simțire. Ajunși la aceasta stare se domolesc lătrăturile necuviincioase ale iușimii, ne mai existând pofta care sa o stârnească și sa o înduplece sa lupte pentru plăcerile ei, odata ce a fost omorâtă prin starea de sfințenie a rațiunii. Căci iușimea fiind avocatul poftei, încetează sa se înfurie când pofta e omorâtă. » Iușimea (mânia) vine din dorința de a satisface poftele. Când ne-am eliberat de jugul poftelor, mânia nu-și mai găsește obiect.

« Iar după lepădarea iușimii și a poftei, cu drept cuvânt vine, cum zice rugăciunea, stăpânirea împărăției lui Dumnezeu și Tatăl, în cei ce se învrednicesc să spună după desfacerea de acelea: "vie împărăția Ta", adică Duhul Sfânt. "Peste cine, zice, mă voi odihni, dacă nu peste cel bun și smerit, care tremura de cuvintele Mele?" (Is. 66 :1). De aici este vădit ca împărăția lui Dumnezeu și Tatăl este a celor smeriți și blânzi.

Iar dacă dă stăpânirea netrecătoare a împărăției celor smeriți și blânzi, cine va fi atât de neubitor și de nedoritor al bunurilor dumnezeiești, ca să nu dorească la culme smerenia și blândețea, spre a primi pecetea împărăției dumnezeiești, cat e cu puțință omului, purtând în duhul lui, prin har, forma neștirbită a Celui ce este în mod firesc, după ființă, Marele Împărat Hristos ? »

« Facă-se voia Ta, precum în cer și pe pământ »

Sf. Maxim ne explică că voia lui Dumnezeu este ca rațiunea noastră să se elibereze de ispitirile poftei și ale mâniei legate de cele pământești, pentru a se putea ridica spre cele cerești, așa cum o fac îngerii : « Cel ce aduce lui Dumnezeu închinare în chip tainic, numai prin facultatea rațiunii, despărțită de pofta și de iușime, împlinește pe pământ voia lui Dumnezeu, cum o fac în cer cetele îngerilor. Acela prin toate s-a făcut împreună slujitor și împreună viețuitor cu îngerii, precum zice marele Apostol: "Iar petrecerea noastră este în ceruri" (Filip. 3:20). Căci în îngeri nu se afla pofta ce slăbește vigoarea minții prin plăcere, nici iușimea ce se înfurie și latră la cei înrudiți fără cuviință, ci numai rațiunea care duce în chip firesc spre prima Rațiune pe cei raționali. Numai de aceasta se bucura Dumnezeu și numai pe ea o cere de la noi robii săi. Nimic nu are Dumnezeu în cer, care sa I se aducă de sfinții îngeri,

decât numai slujirea rațională. Pe aceasta cerând-o și de la noi, ne-a învățat să zicem când ne rugăm: "Facă-se voia Ta, precum în cer așa și pe pământ" ».

« Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi »

Adevărata « ființare » a omului este cea în relație cu Dumnezeu. Cei care gusta din aceasta fericire, chiar și într-o infimă măsură, cu mare întristare se întorc la cele ale vieții pământești. Așa cum am arătat mai înainte, aceasta relație între Creator și creatura nu se poate realiza decât prin Cel Care a reunit în Persoana Sa firea dumnezeiască și omenească, Care a depășit întru Sine abisul dintre divin și uman. El a zis despre Sine : "Eu sunt pâinea care s-a coborât din cer și da viața lumii" (Ioan 6:33). Hristos ne împărtășește din Trupul Său omenesc îndumnezeit, în chip minunat, în Sfânta Euharistie. Iar „viața pe care o dă lumii” în acest fel este viața dumnezeiască, modul de existență în comuniune al Sfintei Treimi.

Această viață dumnezeiască dăruită omului o mai numește Sfânta Scriptura și împărăția lui Dumnezeu. În acest sens a poruncit Mântuitorul ucenicilor : "Nu va grijiți în sufletul vostru ce veți mânca și veți bea, nici pentru trupul vostru, cu ce va veți îmbrăca. Ca toate acestea le caută neamurile lumii. Ci căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate acestea se vor adăuga vouă" (Mat. 6 :25,31). Nu pâinea materială este în primul rând vizată de aceasta rugăciune, ci « pâinea Care S-a pogorât din cer și da viața lumii ».

« Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșelilor noștri »

Păcatul este îndepărtarea de la destinul hărăzit nouă : viața în comuniune cu Dumnezeu. Este prețuirea mai mult a celor create decât a relației cu Creatorul.

Sf. Maxim ne spune ca cel ce vrea sa se împărtășească de Pâinea vieții « nu trebuie sa cunoască decât unica plăcere a dobândirii celor dumnezeiești, al căror dăător este, după fire, Dumnezeu, iar păzitor, după voință, hotărârea libera a celui ce le-a primit; și nu trebuie să se teama decât de o singura durere: de pierderea acestor daruri, fapt care se produce prin sfatul diavolului și prin lucrarea însăși a celui ce, obosit de moleșeala voinței, nu păzește darul cel de preț prin dispoziția voinței. El nu trebuie deci să aibă voință înclinată spre nimic din cele văzute și prin urmare sa nu se lase abătut de nici una din întâmplările dureroase ce-i vin asupra trupului. Cel ce face așa cu adevărat iartă fără patima celor ce i-au păcătuit lui. Căci bunul spre care se străduiește dorința lui nu poate sa i-l răpească nimeni, fiind socotit după fire cu neputință de răpit. Acela se înfățișează pe sine lui Dumnezeu pilda de virtute - dacă e îngăduit sa spunem așa - cerând Celui ce nu poate fi imitat sa-l imite pe el, zicând: "și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșelilor noștri". El roagă adică pe Dumnezeu ca

precum a fost el oamenilor, așa sa-i fie și lui, Dumnezeu. Deci, dacă, precum a iertat el greșelile celor ce i-au păcătuit lui, vrea să i se ierte și lui din partea lui Dumnezeu, e vădit că precum Dumnezeu iartă fără patima pe cei ce-i iartă, la fel și el iartă celor ce i-au greșit, arătându-se fără patimă față de cele ce i s-au întâmplat. El nu îngăduie nici unei amintiri supărătoare să se întipărească în minte, ca să nu fie dovedit că sfășie firea prin înclinarea (dispoziția) vocii, dezbinându-se de vreun om, om fiind și el ».

« Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău »

Sfântul Maxim zice : « Scriptura arată prin acestea că cel ce nu iartă desăvârșit celor ce i-au greșit și nu-și înfățișează lui Dumnezeu inima curată de orice supărare, strălucind de lumina împăcării cu aproapele, nu va dobândi darul celor cerute, și va fi predat ispitei și celui rău, după o dreaptă judecată, ca să învețe că numai așa se curățește de păcate, dacă scoate din el supărările împotriva altora.

"Ispita" numește aici legea păcatului, pe care n-a avut-o primul om când a venit la existență; iar "cel rău" este diavolul, care a amestecat în firea oamenilor aceasta lege și a convins pe om, prin amăgire, să-și mute dorința sufletului de la ceea ce este îngăduit la ceea ce este oprit și să se abată spre călcarea poruncii dumnezeiești, al cărei efect a fost pierderea nestrăicării datorite lui după har.

Drept aceea și noi, ca să înfățișez din nou pe scurt înțelesul celor spuse, dacă vrem să fim izbăviți de cel rău și să nu fim duși în ispită, să credem lui Dumnezeu și să iertăm greșelile celor ce ne-au greșit nouă. "Căci de nu veți ierta, zice, oamenilor păcatele lor, nici Tatăl vostru cel din ceruri nu va ierta vouă" (Matei 6 :14). Făcând aceasta, nu numai ca vom lua iertarea greșelilor, ci vom birui și legea păcatului, nefiind părăsiți ca să ajungem în ispita lui: iar pe șarpele cel viclean, născătorul legii păcatului de care ne rugăm să fim mântuiți, îl vom călca în picioare. Căci însuși Hristos, care a biruit lumea, ne este nouă conducător în această luptă și ne înarmează cu legile poruncilor.

El este cel ce prin lepădarea legiuită a patimilor leagă firea cu ea însăși prin iubire și mișcă dorința noastră nesaturată spre El însuși, care este pâinea vieții, a înțelepciunii, a cunoștinței și a dreptății. El ne va face prin împlinirea vocii Tatălui, împreună slujitori cu îngerii, pe noi cei ce prin purtarea noastră în viața ne-am arătat vrednici imitatori ai plăcutei viețuirii cerești. Și de acolo iarăși ne va ridica la cea mai înaltă treaptă a celor dumnezeiești, la Părintele luminilor, și ne va face părtași ai firii dumnezeiești, prin împărțirea de Duhul după har, iar în temeiul acestui fapt vom fi fii ai lui Dumnezeu, purtând în chip neprihănit întreg pe însuși

pricinuitoarea harului, pe Fiul după fire al Tatălui, întreg, fără marginare, pe Cel de la care, prin care și în care avem și vom avea existența, mișcarea și viața.

Această taină a îndumnezeirii să ne fie ținta spre care să privim în rugăciune, ca să cunoaștem ce am fost și ce ne-a făcut pe noi coborârea (chenoza) prin trup a Celui Unuia-născut, și de unde și unde ne-a ridicat prin puterea dreptei Sale de oameni iubitoare, pe noi cei ce ne aflăm în locul cel mai de jos al lumii, la care ne coborâse povara păcatelor. Și așa să iubim și mai mult pe Cel ce ne-a gătit nouă, cu atâta înțelepciune, această mântuire. Iar prin câte facem să arătăm rugăciunea împlinită și să ne dovedim propovăduitori ai lui Dumnezeu, ai Celui ce ne este cu adevărat Tată după har.

Căci după Scriptura, chipul ispitelor e îndoit: unul e prin plăcere, altul prin durere. Cel dintâi e ales de bunăvoie, iar celălalt fără voie. Cel dintâi este născătorul păcatului și de el ni s-a poruncit să ne ferim după învățătura Domnului, care zice: "Și nu ne duce pe noi în ispită"; sau: "Privegheați și vă rugați, ca să nu intrați în ispită" (Mat. 26 :41). Iar celălalt este pedepsitorul păcatului, chinuind prin dureri și necazuri dispoziția iubitoare de păcat. De va răbda cineva acest fel de ispită, mai ales acela care nu e pironit de rău, va auzi pe marele Iacob strigând: "Gândiți-vă la toată bucuria, frații mei, când veți cădea în ispite felurite, că încercarea credinței voastre lucrează răbdare, iar răbdarea dovedirea, iar dovedirea să-și aibă lucrul desăvârșit" (Iacob 1:2, Rom. 5:41). Dar amândouă ispitele, pe cea de voie și pe cea fără de voie, le uneltește cu viclesugul cel rău: pe cea dintâi, semănându-și neghina și ațâțând sufletul prin plăcerile trupului, ca să-l înduplece să-și desfacă dorința de iubirea dumnezeiască; iar pe cea de a doua o dorește și o cere cu viclenie, voind să strice firea prin durere, ca să silească sufletul doborât de dureri să pună în mișcare gândurile de ocară împotriva Făcătorului.

Dar cunoscând noi planurile vicleanului, să ne rugăm să nu ne vină ispita de bunăvoie, ca să nu ne desfacem dorința de iubirea de Dumnezeu; și să răbdăm bărbătește pe cea fără de voie, venită cu îngăduința lui Dumnezeu, ca să ne arătăm punând mai presus decât firea pe Făcătorul firii.

Deci fie ca toți cei ce chemăm numele Domnului nostru Iisus Hristos să ne izbăvim de dulcețile celui rău și să ne slobozim de durerile viitoare, prin împărțirea de ipostasul bunurilor viitoare, care ni se va arăta în însuși Hristos, Domnul nostru, Singurul slăvit, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, de toată făptura. Amin. »

Cristian Dascălu



Programme des offices novembre-décembre 2009
Paroisse Orthodoxe Roumaine « Tous Saints » Grenoble
Eglise Saint Bernard, Saint Martin d'Hères

<i>Date</i>	<i>Heure</i>	<i>Offices</i>
25.10.2009	9:15 10:15	Les Matines, 3ème Ton (Utrenia Invierii, glasul 3) Liturgie de St. Jean Chrysostome (Liturghia Sf. Ioan)
1.11.2009	9:15 10:15	Les Matines, 4ème Ton (Utrenia Invierii, glasul 4) Liturgie de St. Jean Chrysostome (Liturghia Sf. Ioan)
08.11.2009	9:15 10:15	Les Matines, 5ème Ton (Utrenia Invierii, glasul 5) Liturgie de St. Jean Chrysostome (Liturghia Sf. Ioan)
15.11.2009	10:15	Liturgie de St. Jean Chrysostome (Liturghia Sf. Ioan)
21.11.2009	10:15	Liturgie de St. Jean Chrysostome (Liturghia Sf. Ioan)
22.11.2009	9:15 10:15	Les Matines, 7ème Ton (Utrenia Invierii, glasul 7) Liturgie de St. Jean Chrysostome (Liturghia Sf. Ioan)
29.11.2009	9:15 10:15	Les Matines, 8ème Ton (Utrenia Invierii, glasul 8) Liturgie de St. Jean Chrysostome (Liturghia Sf. Ioan)
30.11.2009	10:15	Liturgie de St. Jean Chrysostome (Liturghia Sf. Ioan)
06.12.2009	9:15 10:15	Les Matines, 1er Ton (Utrenia Invierii, glasul 1) Liturgie de St. Jean Chrysostome (Liturghia Sf. Ioan)
13.12.2009	9:15 10:15	Les Matines, 2eme Ton (Utrenia Invierii, glasul 2) Liturgie de St. Jean Chrysostome (Liturghia Sf. Ioan)
20.12.2009	9:15 10:15	Les Matines, 3eme Ton (Utrenia Invierii, glasul 3) Liturgie de St. Jean Chrysostome (Liturghia Sf. Ioan)
25.12.2009	9:15 10:15	Nativité de Seigneur (Nasterea Domnului) Liturgie de St. Jean Chrysostome (Liturghia Sf. Ioan)
26.12.2009	9:15 10:15	Synaxe de la Très Sainte Mère de Dieu (Soborul Maicii Domnului) Liturgie de St. Jean Chrysostome (Liturghia Sf. Ioan)
27.12.2009	9:15 10:15	Les Matines, 4eme Ton (Utrenia Invierii, glasul 4) Liturgie de St. Jean Chrysostome (Liturghia Sf. Ioan)